

STATEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN
Zittingsjaar 1965-1966-

Landsverordening regelende een algemene, de gehele bevolking omvattende, verplichte weduwen- en wezenverzekering (Landsverordening Algemene Weduwen- en wezenverzekering).

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 3

Algemene beschouwingen

Na de totstandkoming van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (P.B.1960,no.83), waarmede in de vorm van een bodempensioen tegemoet werd gekomen aan de noden van de ouden van dagen, heeft de toenmalige regering zich gerealiseerd, dat het in de nabije toekomst tevens noodzakelijk zou zijn om door middel van een wettelijke regeling te gaan voorzien in de nood van een andere groep van de bevolking, n.l. in die van de weduwen en wezen.

Het is naar het oordeel van de regering niet voor betwisting vatbaar, dat bij overlijden van de man-kostwinner van een gezin of van de vrouw-kostwinster van een gezin in de gevallen, waar de man ontbreekt, dat gezin respectievelijk de kinderen in kommervolle omstandigheden komen te verkeren wegens het ontbreken van genoegzame voorzieningen. Een situatie, die zich niet slechts voordoet bij loontrekkenden, doch evenzeer bij kleine zelfstandigen.

Juist zoals bij de nood van de ouden van dagen - welke geleid heeft tot een ouderdomsverzekering - geldt ook hier, dat de overheid - de nood ziende en constaterende dat betrokkenen zelf om welke reden dan ook niet in staat zijn tot oplossing van het probleem te geraken - de plicht heeft maatregelen te treffen, die een verlichting van de

nood ten doel hebben. Dat dergelijke maatregelen een verplicht karakter dienen te dragen, vloeit voort uit de omstandigheid, dat van wettelijke voorzieningen op basis van vrijwilligheid geen heil is te verwachten.

Op het voetspoor van en op dezelfde gronden als bij de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering is ook in het onderhavige ontwerp gekozen voor een verplichte, de gehele bevolking omvattende verzekering en voor een financiering door middel van het z.g. omslagstelsel.

De kring der verzekerden - degenen, die via het omslagstelsel tevens de kosten van de verzekering dragen - is, een enkele thans niet terzake doende uitzondering daargelaten, gelijk aan die van de algemene ouderdomsverzekering, d.w.z. dat hij alle ingezetenen van 15 jaar en ouder omvat.

Hoewel het op het eerste oog wellicht vreemd aandoet om in een verzekering, welke een voorziening beoogt voor weduwen en wezen, ook diegenen te betrekken, die weduwe noch wezen bij hun overlijden zullen achterlaten - in het algemeen de ongehuwden - zijn er anderzijds sterke argumenten, die daarvoor pleiten. In de sociale verzekering immer gaat het om de dekking van een bepaald risico van de bevolking in zijn totaliteit; op de leden van de gemeenschap rust naar moderne opvattingen de plicht om de lasten te dragen, onverschillig of ieder individueel ook wel de voordelen zal genieten. Afgezien van deze theoretische beschouwing is het om praktische redenen noodzakelijk, dat de kringen der verzekerden ingevolge de algemene ouderdomsverzekering en deze algemene weduwen- en wezenverzekering gelijk zijn.

De onderhavige verzekering is te kenschetsen als een risico-verzekering. De duur van de verzekering speelt derhalve geen rol voor het realiseren van de aanspraken. Het gaat er hierbij om te voorzien in de kosten van de noodzakelijke levensbehoeften, indien zich een voortijdig overlijden voordoet en daarmee zou niet in overeenstemming zijn, indien een dergelijk pensioen zou moeten worden opgebouwd gelijk bij de oudedagverzekering.

De bedragen van de pensioenen betekenen niet meer dan een tegemoetkoming in het allernoodzakelijkste. De huidige economische situatie verhindert echter, dat op hogere bedragen aanspraak wordt gegeven.

Het ontwerp bevat voorts geen bepalingen omtrent de waardevast-

heid van de pensioenen, evenmin als de algemene ouderdomsverzekering. Indien een verhoging van de pensioenen in verband met een stijging van de kosten van levensonderhoud of van het loonpeil wenselijk is, kan via een wijziging van de landsverordening tot een dergelijke verhoging worden overgegaan.

Artikelen

Hoofdstuk I artikelen 1 tot en met 5

De artikelen 2, 4 en 5 zijn gelijkkluidend aan de artikelen 2, 3 en 4 van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering, met dien verstande, dat in lid 4 van artikel 2 rekening wordt gehouden met de mogelijkheid om schepen en luchtvaartuigen als deel van de Nederlandse Antillen te beschouwen.

In artikel 3 wordt voorgesteld om met "overlijden" gelijk te stellen "vermoedelijk overlijden". De zin van deze bepaling is duidelijk; aan het overlijden immers worden de rechten op pensioen ontleend. Onder omstandigheden kan het overlijden niet worden geconstateerd en komt voor de akte van overlijden in de plaats de verklaring van vermoedelijk overlijden. (Verg. de artikel 517 e.v. van het Burgerlijk Wetboek en de Verordening van de 25ste november 1920 (P.B.1921,no.15)).

Hoofdstuk II artikel 6

Zoals reeds onder de Algemene Beschouwingen is opgemerkt, is de kring der verzekerden nagenoeg gelijk aan die welke voor de algemene ouderdomsverzekering geldt. (Verg. artikel 5 P.B.1960,no.83). Eén van de afwijkingen is daarin gelegen, dat deze risico-verzekering ook na het 65ste jaar voortduurt zulks met het oog op de echt-paren, waarvan de man wel, doch de vrouw nog niet de 65-jarige leeftijd heeft bereikt. Teneinde coördinatie in de premieheffing met de algemene ouderdomsverzekering te bereiken is bepaald, dat van 65-jarigen en ouderen geen premie wordt geheven. (Zie artikel 26 van het ontwerp).

Voorts wijkt de redactie van lid 1 onder b iets af van die van artikel 5 lid 1 onder b van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering; de praktijk bij de uitvoering van laatstgenoemde verordening heeft uitgewezen dat aan de thans voorgestelde redactie de voorkeur moet worden gegeven. Eenzelfde opmerking kan gemaakt worden met betrekking tot het tweede lid van het voorgestelde artikel 6 in

vergelijk met het tweede lid van artikel 5 van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering, terwijl de bepalingen in lid 4 van het voorgestelde artikel 6 in vergelijking met de overeenkomstige bepalingen in lid 4 van artikel 5 van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering redactioneel zijn verbeterd. Een wijziging van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering is deswege in voorbereiding en zal zo spoedig mogelijk ter goedkeuring worden aangeboden.

De verzekerde, die de Antillen metterwoon verlaat, houdt op ingezetene te zijn en zijn verzekering eindigt deswege. Er zal in het algemeen echter nog enige tijd verlopen voordat de betrokkene in het nieuwe land van vestiging aankomt en aldaar in een soortgelijke sociale verzekering - zo die er is - wordt opgenomen. De ondergetekenden nu menen dat de sociale zorg - welke in het onderhavige ontwerp tot uitdrukking komt - nog enige tijd na vertrek uit de Antillen behoort door te werken en wel tot de buitenlandse overeenkomstige regeling van toepassing is geworden. Uiteraard kan zulks niet ongelimiteerd gelden; de grens is daarom gesteld op zes weken. Daar de inning van de premie in die gevallen niet of slechts met in verhouding vrij hoge kosten zal kunnen geschieden, wordt de verzekering slechts voor wat de aanspraken betreft, doch niet met betrekking tot de verplichting tot premiebetaling geacht voort te duren. (Artikel 6 lid 5).

Hoofdstuk III artikelen 7 tot en met 24

Par. 1 artikelen 7 tot en met 10

In beginsel hebben alle nog geen 65 jaar zijnde weduwen van verzekerden recht op weduwenpensioen (artikel 7).

Op dit beginsel maakt artikel 8 inbreuk. Het gaat naar het oordeel van de ondergetekenden niet aan, dat de weduwe van een man, die 65 jaar of ouder is en vóór zijn 65ste jaar nimmer verzekerd is geweest - d.w.z. zich op of na zijn 65ste jaar in ons land heeft gevestigd - van de verzekering zou profiteren (sub a), evenmin als het aangaat, dat de weduwe van een man, die op of na zijn 65ste jaar met haar gehuwd is, de voordelen van de verzekering zou genieten. Dit laatste dient echter uitzondering te lijden met betrekking tot de z.g. reparatiehuwelijken (sub b).

Het bepaalde in artikel 8 lid 1 sub c spreekt voor zichzelf.

Met betrekking tot het recht op wezenpensioen maakt artikel 9 onderscheid tussen kinderen, wier vader is overleden (wettige, gewettigde en natuurlijke door de vader erkende kinderen; lid 1 sub a) en kinderen, wier moeder is overleden (lid 1 sub b). De bepalingen in lid 1 kunnen elkander geheel of gedeeltelijk overlappen; met het oog daarop is het derde lid opgenomen.

Lid 1 sub b bevat voorts nog een voorbehoud met betrekking tot natuurlijke niet door de vader erkende kinderen. De aanspraken van die kinderen bestaan slechts voor zolang de vader niet tot erkenning is overgegaan. In dat geval immers is er voor de onderhavige voorziening geen reden, omdat het kind ten laste van de vader gaat komen.

De ondergetekenden zijn voorts van oordeel, dat onder bepaalde omstandigheden ook andere kinderen dan de in lid 1 bedoelde, aanspraak op het wezenpensioen moeten kunnen maken. Zij denken hier met name aan ouderloze kinderen, kinderen, wier ouders niet bekend zijn (vondelingen) en moederloze kinderen, wier vader onbekend is, over wie de verzekerde de pleegouderlijke zorg uitoefende; d.w.z. kinderen, die de verzekerde pleegvader of -moeder als eigen kinderen tot last had en opvoedde. Het voorgestelde lid 2 van artikel 9 geeft de eerste ondergetekende de mogelijkheid om, de Sociale Verzekeringsbank gehoord, dergelijke kinderen met eigen kinderen van de verzekerde gelijk te stellen.

Artikel 10 heeft als strekking, juist als artikel 8 lid 1 sub a, misbruik van de regeling te voorkomen.

Par. 2 artikelen 11 en 12

In de onderhavige artikelen zijn de bedragen vermeld, waarop de weduwen en de wezen aanspraak kunnen maken. Deze bedragen betekenen, de ondergetekenden hebben dat onder de Algemene Beschouwingen al opgemerkt, in het algemeen niet meer dan een tegemoetkoming in de allernoodzakelijkste kosten. De ondergetekenden menen anderzijds, dat althans in die gevallen, waar sprake is van een achtergebleven weduwe met kinderen onder de 15 jaar, het gezamenlijk inkomen aan weduwen- en wezenpensioen kan voorzien in het noodzakelijke.

In de gedachte van de ondergetekenden verdient het in artikel 11 lid 1 gekozen stelsel, waarbij het pensioen met de jaren opklimt, de voorkeur boven een gemiddeld bedrag, dat los van de leeftijd wordt bepaald. De grens van f.50,-- per maand is - binnen het econo-

misch mogelijke - aldus gekozen om aansluiting op de bedragen van de algemene ouderdomsverzekering te verkrijgen.

De weduwe, die invalide is, komt het maximum weduwenpensioen toe. Het ogenblik, waarop de invaliditeit is ontstaan, is niet van belang. Een weduwe derhalve, die op het ogenblik van overlijden van haar man niet invalide is, heeft aanspraak op het bij haar leeftijd behorende bedrag; wordt zij nadien invalide, dan bestaat aanspraak op f.50,— (artikel 11 lid 3). Hoewel de invaliditeit geacht moet worden blijvend te zijn om op het maximum bedrag aanspraak te kunnen maken (lid 4), is niettemin met de mogelijkheid van herstel rekening gehouden (lid 5).

De ondergetekenden hebben voorts nog overwogen of het recht op weduwenpensioen onder een bepaalde leeftijd niet afhankelijk gesteld moet worden van het aanwezig zijn van kinderen onder de 15 jaar. Een weduwe zonder kinderen zal het immers in het algemeen wat gemakkelijker vallen om een inkomen te verwerven, althans zolang zij een bepaalde leeftijd b.v. van 40 jaar nog niet overschreden heeft.

De ondergetekenden hebben evenwel om praktische redenen gemeend tot een dergelijke verfijning niet te moeten overgaan. In de eerste plaats is het aantal weduwen onder de 40 jaar betrekkelijk gering - ongeveer $\frac{1}{15}$ deel van het totaal aantal weduwen - en voorts is van dat geringe aantal slechts een klein gedeelte kinderloos. De kosten van de onderhavige verzekering worden niet of nauwelijks beïnvloed, indien ook de kinderloze weduwen onder de 40 jaar aanspraken kunnen doen gelden.

Met betrekking tot het wezenpensioen maakt het voorgestelde artikel 12 onderscheid tussen enerzijds wezen, wier vader en moeder, dan wel - bij natuurlijke niet door de vader erkende kinderen - wier moeder is overleden (lid 1) en anderzijds wezen, wier moeder nog in leven is (lid 2). Voorts wordt nog onderscheid gemaakt naar leeftijd, omdat de kosten voor kinderen van 10 jaar en ouder in het algemeen hoger zijn dan van jongere kinderen.

De volle wezen, waaronder de moederloze wezen, wier vader onbekend is, hebben in beide leeftijdsgroepen een pensioen, dat f.5,— hoger ligt dan van de wezen, wier moeder nog in leven is. De reden van het verschil in bedragen zien de ondergetekenden daarin gelegen, dat vreemden, die de volle wezen tot hun zorg zullen krijgen in wat verdergaande mate in de kosten van opvoeding moeten worden tegemoet gekomen.

Par.3 artikelen 13 tot en met 24

De artikelen van deze paragraaf behoeven naar het oordeel van de ondergetekenden in het algemeen geen nadere toelichting.

Over artikel 17 zij nog opgemerkt, dat het geenszins de bedoeling is tot toepassing van het artikel te komen onverschillig de duur van de opneming in een gesticht of instelling. Juist zoals bij de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (artikel 14 dier verordening) in de praktijk wordt gehandeld dient ook hier eerst tot toepassing te worden overgegaan, wanneer de opneming langer dan 6 maanden heeft geduurd, dan wel de verwachting bestaat, dat de opneming langer dan 6 maanden zal duren.

Zoals hierboven onder artikel 9 reeds is opgemerkt bestaan de aanspraken van de natuurlijke niet door de vader erkende kinderen slechts zolang de vader hen niet heeft erkend.

Artikel 19 lid 1 onder c doet dan ook het recht vervallen door erkenning.

Het voorgestelde artikel 20 bevat een anti-cumulatiebepaling met betrekking tot uitkeringen ingevolge de algemene ouderdomsverzekering.

De weduwe, die hertrouwt, verliest haar recht op pensioen (artikel 19 lid 1 sub b); haar wordt alsdan echter een som ineens verstrekt (artikel 22), een bepaling, die ook elders, b.v. bij de ongevallenverzekering, wordt aangetroffen.

Par. 4 artikel 25

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Hoofdstuk IV artikelen 26 tot en met 34

De onderhavige artikelen zijn nagenoeg gelijk aan die van Hoofdstuk IV van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (P.B. 1960, no. 83).

Het voorgestelde lid 2 van artikel 26 - waarover reeds is gesproken onder artikel 6 - zondert de verzekerden van 65 jaar en ouder van de premieheffing uit (coördinatie met de premieheffing ingevolge de algemene ouderdomsverzekering), evenals de gehuwde verzekerde man, wiens echtgenote recht op ouderdomspensioen heeft.

Evenals bij de algemene ouderdomsverzekering is het premieplichtig inkomen beperkt tot f. 6000,-- en zijn de inkomens beneden de f. 900,-- 's jaars van premieheffing vrijgesteld (artikel 29 lid 5). Ten aanzien van de inkomens van f. 900,-- tot f. 1200,-- 's jaars zal op grond van

het voorgestelde lid 6 van artikel 29 op dezelfde wijze gehandeld worden als bij de algemene ouderdomsverzekering (verg. artikel 26 lid 6 P.B. 1960, no. 83 en P.B. 1960, no. 150).

De kosten aan de uitvoering van de onderhavige verzekering verbonden zullen ongeveer f. 1.400.000,-- per jaar bedragen, met een jaarlijkse stijging van ongeveer 3%. Het premiedragend loon bedraagt ongeveer f. 175 miljoen. Gezien een en ander zijn de ondergetekenden van oordeel dat een premie van 1%, waarmede tevens een reserve kan worden opgebouwd, voor de eerste 5 jaren verantwoord is.

Hoofdstukken V en VI artikelen 35 tot en met 40

De onderhavige artikelen zijn nagenoeg gelijk aan die van de hoofdstukken V en VI van de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (P.B. 1960, no. 83), behoudens enkele afwijkingen, die door de aard van het onderwerp worden geëist.

Hoofdstukken VII artikelen 41 en 42

In deze artikelen worden bij wijze van overgangsmaatregel de aanspraken geregeld van de weduwen en de wezen, die metterwoon in ons land zijn gevestigd.

Als beginsel is daarbij aangehouden, dat betrokkenen slechts dan rechten hebben, indien zij die rechten gehad zouden hebben, wanneer de landsverordening eerder, d.w.z. op het tijdstip van overlijden van de echtgenoot, respectievelijk vader of moeder, van kracht zou zijn geweest (artikel 41 leden 1, 2 en 3). Met andere woorden het overlijden moet hebben plaats gehad in de Nederlandse Antillen, omdat een overlijden elders in het algemeen geen aanspraak geeft op de desbetreffende pensioenen.

Hoewel het ontwerp in beginsel geen onderscheid maakt tussen Nederlanders en vreemdelingen, worden - juist zoals bij de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering - in het overgangsrecht de aanspraken slechts toegekend aan Nederlanders.

Daar beide eisen van plaats en nationaliteit tot onbillijkheden aanleiding kunnen geven, bepaalt het voorgestelde artikel 42, dat bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen hiervan kan worden afge-
weken.

Hoofdstuk VIII artikelen 43 tot en met 51

In dit hoofdstuk zijn de strafbepalingen opgenomen, welke nagenoeg gelijk zijn aan die in Hoofdstuk VIII van P.B. 1960, no. 83.

Hoofdstuk IX artikelen 52 tot en met 56

Het onderhavige ontwerp gaat uit van het beginsel, dat de premie ten laste komt van de verzekerden.

De ondergetekenden menen echter, dat er met betrekking tot hen, die in loondienst werkzaam zijn, aanleiding is om de werkgevers een toeslag op het loon te doen verstrekken, welke tenminste gelijk is aan de helft van de premie (artikel 52). De ondergetekenden menen het overigens aan partijen te kunnen overlaten - gezien het groeiend besef voor elkanders positie in de maatschappij - in hoeverre tot een verdergaande compensatie kan worden gekomen.

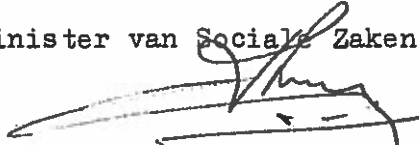
Naar het oordeel van de ondergetekenden zal er in het algemeen geen behoefte bestaan om de pensioenen krachtens de onderhavige verzekering op de bedrijfspensioenen van weduwen en wezen te korten, omdat deze laatste in het algemeen niet zodanig zijn, dat zij geen verbetering zouden behoeven.

De vrees, dat het totale inkomen van de weduwe of de wees te hoog zou zijn in vergelijking met de financiële positie voordien, heeft dan ook - anders dan zulks t.a.v. 65 jarigen bij de Algemene Ouderdomsverzekering het geval kon zijn - geen reden van bestaan. In het algemeen zal er derhalve geen reden zijn om tot anti-cumulatie over te gaan (artikel 53 lid 1).

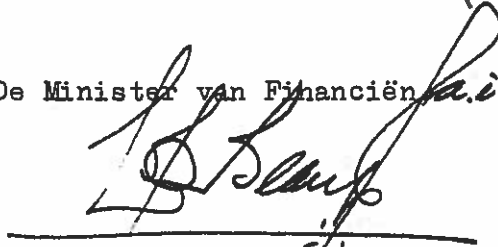
Anderzijds menen de ondergetekenden dat wanneer het bedrijfsleven wettelijk gedwongen wordt om door middel van een toeslag de helft van de verschuldigde premie voor zijn rekening te nemen, de wet de mogelijkheid moet inhouden van het zo even genoemde standpunt te kunnen afwijken. De ondergetekenden menen echter dat de bevoegdheid van de Minister om afwijking toe te staan dient te worden begrensd en wel aldus, dat de korting ten hoogste de helft bedraagt van het pensioen krachtens het onderhavige ontwerp en dan nog alleen in het geval waarin de werkgever de bijdrage aan de bedrijfspensioenregeling volledig voor zijn rekening neemt. Is dat laatste niet het geval, dan wordt die korting naar evenredigheid verminderd. Draagt de werkgever in de bedrijfspensioenregeling b.v. 60% bij, dan bedraagt de korting ten hoogste $\frac{60}{100} \times 50\% = 30\%$ van het pensioen krachtens het onderhavige ontwerp. Het voorgestelde tweede lid van artikel 53 voorziet in een en ander.

De overige artikelen behoeven naar het ondergetekenden voorkomt geen nadere toelichting.

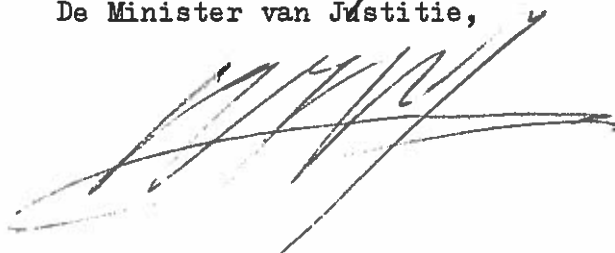
De Minister van Sociale Zaken,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. van der Vliet', written over a horizontal line.

De Minister van Financiën *ca. i.*

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L. B. van der Pijl', written over a horizontal line.

De Minister van Justitie,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. van der Vliet', written over a horizontal line.